

לפני 25 שנה

ניבן וברט לאנקסטר • בשער הגיליון: אחובה דגנית, הישראלית שעברה את הגבול לרצועת עזה.

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה, סירסם בכתבת-השער שלו את וידויה של אחובה דגנית, הצעירה הישראלית אשר הפתנה לרצועת עזה • תחת הכותרת, מהסכת הכורדים" הובא סיפור המהפך בצפון עיראק, שבמהלכו שאף המיעוט הכורדי לכונן שם מדינה עצמאית, בראשותו של מולה מיצטסא אל-ברזאני • מדור התיאטרון סיקר את ההצגה "חשמלית ושמה תשוקה" בתיאטרון "האוהל", בעיר שמדור הקולנוע סיקר את הפרטים "השחלב השחור", בכיכובה של סופיה לור, ואת "שולחנות נפרדים", בכיכובם של דיוויד

כיצד התנער בן-גוריון מאחריותו ★ מנהיג חירות הציע פדרציה עם הפלסטינים ★ הזמרת ששברה את הפחד

העולם הזה 1125
תאריך: 21.4.1959

כליכך לקראת כואי לישראל, אמרה, "עד ששכחתי את הפחד".

עיתונות

מיבצע שיחרור

היריעה של סוכנות ירפי היתה כה מפתיעה, עד שכמה מעיתוני הארץ הדפיסו אותה במסגרת. הטכסט המלא: "גיוויק — סגן יושב-ראש הכנסת, אריה בן-אליעזר, הציע היום, במסיבת עיתונאים כאן, להקים פדרציה מורכבת משיטחי ארץ-ישראל, שחלוקה על-ידי בריטניה, ואחר-כך על-ידי האו"ם, במסגרת תוכנית לאיחודה מחדש של ארץ-ישראל, שתפתור את בעיית הפלסטינים הערביים, תסלק מן המיזרח התיכון את המדינה הדימונית ירדן, ותיצור איורייזציה בין מצרים ועיראק".

לא היה משום חידוש בהצעה חרותית זו לאחר את ארץ-ישראל. אולם תוכניתו של בן-אליעזר

אנשים

● מילחמת הקטילות והעקיצות ההרדית בין הפליסטינאים **אסירים קישון** והמבקר **חיים גמזו**, קיבלה השבוע מיפנה נוסף. הפעם לטובת קישון. קישון העשיר את השפה העברית בפועל נוסף — לגמזו — שפירושו לחסל לקטול. שימושים לדוגמה: צריך לפטר ולגמזו את הקצינים: הם לא גמזו אף אחד.

היתה שונה לגמרי מתוכנית מנהיגיו. בעוד שאלה מטיפים לישראל לכיבוש ירדן, במיבצע שיחרור, דיבר בן-אליעזר הדיפלומטי על פדרציה בין ישראל ובין האיור הערבי. רברו דמו בצורה חשודה לתוכנית שהוצעה על-ידי הפעולה השמית, שגישתה למרחב הפוכה מזו של חרות.

לפחות איש אחד הרגיש בכך: עורר-החדשות של היומן חרות. הוא העתיק את הידיעה כולה, במקום צנוע בעמוד הראשון, תחת הכותרת "בן-אליעזר מרצה בקנדה על שלמות הארץ". בגוף הידיעה צוטט כמובן, כמלואו, הטכסט של ירפי על נאמו של בן-אליעזר בניו-יורק, ורק מילה אחת הושמטה.

במיבצע נועז שיחרר העורך את דברי בן-אליעזר מרעיון הפרציה.

פסוקי השבוע

● שגריר צרפת בישראל, פייר זילבר, בעת קבלת אורחות-הכבוד של העיר עכו: "הצלחתי במקום שנפיליון כשלי. כששתי לא רק את עכו, אלא גם את ליבה".
● **לואי ארמסטרונג** על **אלביס פרסי ליי**: "אם תורוק שמונה קאדילקים מאונקים לנהל, גם הם יעשו שפרץ. כל מי שיועד לנדרג את מותניו בצורה מסוימת, תמיד ימצא קהל!".
● המבקר **אורייה בוסקוביץ** על **לואי ארמסטרונג**: "ערב שלם של חצוצרה! אל אלהים! נזכרים אנו בזמנים בהם שמו כלים כאלה על מגדלים, כדי שישמעו את המוסיקה ממרחק מתאים לכלי".
● ח"כ מ"פ **יעקב ריפתין**: "הי אמת המפא"ית מרביתו מגרנו של משה דיין, המטיף להורדת מתחילים של הפועלים. דיין הוא אומנם חייל אמיץ, אם כי אינו מספר את כל האמת — כמו בתו כרמון שלה".

השבוע לפני 25 שנה. נפרדו הדודאים משפע מעריצותיהם בישראל ויצאו למסע ביבשת אירופה שם ציפה להם חזרה להקלטת שיריהם עבור חברת אלקטרה האמריקאית.

המזל, היתה זאת תוצאה שהמדינה כולה תשלם את מחירה במטבע של ירדת המוראל.

אורחים

ידישע מאמע ליהות

מי שילם את שכר-הדירה של מרת ואר וינקל, כאשר בעלה ריפ ואדינקל היה שקוע בשנתו? — שאלה זו, השמה ללעג את אחת האגדות החביבות ביותר על הציבור האמריקאי, על הגירסה האמריקאית לחוניה-מגל היהודי, היא שהביאה את הזמרת סופי טאקר להתנגשותה הראשונה עם המישטרה ובית-הדין-המשפט בעיר בוסטון, בשנת 1915.

כיום, בהגיעה לישראל השבוע, בשנתה ה-71, נראית סופי טאקר רומה יותר לדמות אחרת שהנציחה בזימרתה — דמות ה"ידישע מאמע" — מאשר לכינויה המפורסם, האמא-האדומה-הלהוטת. למעשה, רומה היתה אולי יותר לסבתא שמקומה בכורסה נוסנה, עם גרבי הנכר המצפפים לתיקון בידיה, אילמלא שכבת התמרוקים העבה המכסה את פניה.

סופי טאקר, שנולדה אישם בדרך בין רוסיה ובוסטון, לזוג מהגרים יהודיים, החלה את הקריירה שלה במיסערת המלון הקטן שפתחו הוריה בעיר הארטפורד בקונטיקט. בין הרתת הצלחות והמלצות, הוסיפה ביוזמה עצמה זימרה בפני הקלחות. לא היה צורך רב לגלות שההתעסקות האחרונה היתה הנעימה יותר. מכאן הובילה דרך-הטבע לקברטים המפוקפקים, לדריו, לטלוויזיה ולהופעות בעולם כולו.

דוגמה לאמנות המיחזור של האשה, שהיתה נשואה כבר שלוש פעמים ושיש לה בן בגיל 50, יוכלו לראות אורחי ישראל בשתי הופעותיה בהיכל התרבות השבוע.

כדוגמת רבות מהופעותיה בשנים האחרונות, תהיה גם הופעה זו למטרות צדקה. לצורך זה הסכימה סופי טאקר להגיע לישראל כטיסה, שהיתה הטיסה הראשונה בחייה. "הייתי נרגשת

גוריון ואמורסקי 1959

אין אפילו סמכות חוקית לשלוט על פיקודיהם, שעצמאותם מוגנת על-ידי חוקים מנאטוריים. הם פטורים מראש מכל אחריות. מצב שאר השרים אינו שונה, כי הפרלמנט הישראלי מורכב מעסקני-מפלגות, הנוחרים תמיד לפי הוראות מרכזיהם. בישראל לא תיתכן הצבעת חלק גדול של הח"כים נגד מיפלגתם, כפי שקורה לא פעם בארצות-הברית, כבריטניה, בצרפת ובגרמניה.

כאשר אין השר אחראי לפני העם או הכנסת, אלא רק לפני מרכזי המפלגות, נעלם למעשה עיקרון האחריות. השר אינו איש החייב לתת דוח לציבור, הוא רק קומיסר מיפלגתי המבטיח למיפלגתו חלק מן השלל של השליטון. כל מישרד מהווה חלק מן העוגה הכללית. לכן פעל דויד בן-גוריון בהגיון רב כאשר פרק מעצמו מראש כל עול של אחריות. העובדה שהיה צריך להעניש שני אלופים כדי לפייס את דעת-הקהל היתה רק תוצאה מישנית. לרוע

— תכן כי זו היתה התוצאה העיקרית של השבוע. בעוד שבמשך עשר שנים הצליח דויד בן-גוריון לטפח את האגדה כאילו מערכת הביטחון כולה היא מעין חלק של גופו, נתברר לפתע כי דויד בן-גוריון ומערכת-הביטחון של ישראל הם שני גופים שונים. התוצאות הפור ליטיות של הכתבה זו עלולות להיות מרחיב קות-ילכת לגבי בן-גוריון.

תה וסימפאטיה. מעבר לסימפאטיה לשני האלופים, הזדקרה לעיני האורח שאלה יסודית של המישטרה: מה תפקידו של שרי-הביטחון, ושר יהא אשר יהא, מלבד שתיית-תה?

במישטרה דמוקרטית רגיל השר מנהל את מישורו ונושא באחריות העליונה לכל הקורה בו. מאחר שהוא הבוחר את עוזריו ואת פיקודיהם, אחריו הוא לכל מעשיהם. כאשר שר מתפטר כבריטניה גלגל מישגה של אחד מפקדיו או אלופיו, אין זו מחווה ריקה. השר אשם כאמת, אפילו כאשר לא ידע מראש על המישגה. כי תפקידו ליצור במישורו אווירה שבה לא ייתכנו מישגים כאלה, לבחור את העוזרים המתאימים ולדאוג לכך שיבינו את הלך-דרכו.

יתכן כי האמת המלאה על פרשת-הגיוס המזרחי לא תיועד לעולם. אולם לגבי רבר אחד אין ספק: כל המעורבים בדבר האמינו בלב שלם, כי הם פועלים בתאם לממדות הכלליות של שרי-הביטחון. שרי-הביטחון עצמו מודה כי ידע מראש לפחות באופן כללי, על הכוונה לגייס יחידות באמצעות הרדיו, וכי הרבר הוחלט בנוכחותו. אם לא הבין את התוצאות הביני לאומיות של שיטה כזאת, ולא התעניין בתוכניות הביצוע — הרי רובצת האשמה עליו.

אולם שרי-הביטחון לא התפטר. השרים האחרים גם לא לחצו עליו בכיוון זה. הם ידעו שבישראל אין השר נושא באחריות כלשהי כלפי מישור.

שלל ועוגה. לפחות שלושה שרים בישראל — שרי המישטרה, המישטרה והדואר

הלו, זה גן חיות?

אחת האיסנות השכיחות של שנות ה-50 היתה המתחה המלסונית. על אחת מהן סיפר השבוע, לפני 25 שנה, העולם הזה:

אדם כעל יוזמה החליט לפני זמן מה לערוך סקר-דעת-קהל פרטי משלו בין חבריו הקצינים. הוא ניסה לבחון את תגובותיהם של קצינים בכירים להתקפה טלפונית בחצות-לילה, כאשר היה עליהם להשיב על השאלה הגורלית ששאלה בחצות: "הלו, זה גן-חיות?"

ראשון הנחקרים היה אלוף גרעין **עזקן**, ראש אכ"א: "הלו, האם זה גן-חיות? נשאל. "לא, היתה התשובה. אז מה זה?" נמשכה המתקפה הטלפונית. איזה מספר אתה רוצה?" השיב שוקן והקו נסגר. הצלצול השני הציג משנתו את אלוף-המישנה **עמרי חורב**. עוד לפני שנמתימה השאלה, השיב: "לא, לא זו טעות! בחתקפת-נגד השיב אלוף **משה צדוק**: "הלו, כאן גן-חיות?" "כן" ענה צדוק וסגר את הקו. אלוף-המישנה **עזר וייצמן** היה חוקפני מאוד והשיב: "מי אתה? תתיכת כלום!"

לעומת זאת ענה הרב הראשי של צה"ל, אלוף-המישנה **שלמה גורן**, בשאלה: "מה יש? ברת מישור מהצייקוס?" "כן" נמשכה השיחה. "אני רוצה את גן-החיות". מרבב מגן-החיות" השיב הרב. "מי אתה, המנהל?" נשאל הרב. "לא, אני סתם פה" היתה התשובה.